

EESTI DRAAMATEATER

Eesti Draamateatri ajaleht nr 12, oktoober 2014

Foto: Kadri Hallik

TÕNU OJA 300 „AABITSA KUKKE“

„Aabitsa kuke“ esietendus toimus Tartus, Lutsu tänava majas. Proove olime teinud ikkagi Tallinnas, aga viimaseks nädalaks kolisime Tartusse ja harjutasime seal. Põhiline oli, et Tõnu teksti pähe saaks. Seda oli ju ilmatu ports! Ja ma tundsin end alati süüdlasena, kui Tõnu sassi läks – mina olin ju kogu selle kraami valmis kirjutanud, mida teine inimene pidi nüüd oma pealuu sisse toppima.

Tõnu valmistas ka spikreid ja kleepis neid igale poole, näiteks aknale. Tartus asus saal nimelt esimesel korrusel ja seal polnud võimalik sedasi aknaid uljalt pärani lüüa nagu Draamateatri Maalisaalis, ning „Tere, Paramonova!“ karjuda. Lutsu tänaval võis juhtuda, et sa tõmbad akna lahti, aga täpselt selle taga seisab mõni süütu mööduja ja vaatab Tõnule otse näkku. Õnneks olid seal kahekordsed aknad, nii et Tõnu sai sisemised lahti kiskuda, aga välimised jäid kinni. Nende peale ta siis oma spikreid liimiski.

Loomulikult polnud tal neist mingit kasu. Esietendus oli vast veerand tundi kestnud, kui Tõnu juba paarist leheküljest üle hüppas. Mina olin sinna maani saali taga otsas nihelenud, nüüd põgenesin ma sootuks majast. Jooksin õue, ise närvivapustuse äärel ja veendunud, et kõik on mokas. Käisin ringi ümber terve kvartali, rahunesin. Hiilisin tagasi Lutsu majja. Etendus kestis, publik polnud millestki aru saanud ja nagu ma hiljem kuulsin, oli Tõnu vahele jäänud teksti hiljem ikkagi kenasti ära rääkinud. Ega summa ju liidetavate järjekorrad ei muutu. Nii et kõik läks tegelikult suurepäraselt. Uskumatu, et Tõnu on nüüd juba 300 korda Maunot mänginud! See on ikka võimas. Ma ei tea kui mitu aabitsat on juba etenduste jooksul ribadeks loetud! Ma ütlesin Tõnule, et kui ta enam ei viitsi, siis võib ta rolli oma pojale, Päärule pärandada, kellelegi teisele küll ei anna. Las see roll olla selline Ojade perekonna vallasvara.

Andrus Kivirähk, „Aabitsa kuke“ autor ja lavastaja

300. etendus on 11. oktoobril 2014. „Aabitsa kukk“ (autor ja lavastaja Andrus Kivirähk, kunstnik Liisi Eelmaa) esietendus 10. septembril 2004 Tartus, Lutsu Teatrimajas. Eesti Draamateatri majas oli esietendus 8. oktoobril 2004, kui „Aabitsa kuke“ etendusega avati uus mängupaik Maalisaal. 2006. aastal ilmus „Aabitsa kuke“ helisalvestus CD-l, koostöös Raadioteatriga ja Amservi toel.

NINA RAINE

“HÕIMUD”

Lavastaja ja muusikaline kujundaja **Priit Pedajas**, kunstnik **Riina Degtjarenko**, valguse kujundaja **Raido Talvend**, video kujundaja **Sander Tuvikene**, viipekeele konsultandid **Irina Ahi** ja **Eda Ahi**, inglise keelest tõlkinud **Krista Kaer**. Esietendus väikses saalis 21. septembril 2014.

Osades: Tõnu Oja, Kaie Mikhelson, Piret Krumm, Tiit Sukk, Pääru Oja, Marta Laan.

Billy sündis kurdina, kuuljate pere kolmanda lapsena. Teda kasvatati nii nagu teisi ehk siis ei tehtud välja tema kurtusest, tegelikult tema erilisusest. Aga füüsiline kurtus ja kuulmine laiemas tähenduses – ära kuulamine, kuulda võtmine – on suhtlemises täiesti

erinevad asjad. Selles kuuljate peres on kurt Billy mõnikord võib-olla ainus inimene, kes tegelikult teisi kuulab. Üksteisega rääkimise asemel kõlavad seal egoistlikud monoloogid, suhtlemine seisneb võitluses, esinemises ja oma ängide väljaelamises. Neil

inimestel pole mingit nähtavat puuet, kuid ometi jääb neil lähedastega kontakti loomiseks puudu millestki olulisest, oskusest mõista ja tunnustada endast erinevat. „Hõimud“ kõneleb pigem suhtlemispuudest ja emotsionaalsest kurtusest.

Näidendi autor **Nina Raine** on briti lavastaja ja näitekirjanik. „Hõimud“ kirjutas ta uuele dramaturgiale kesken-duva Royal Court Theatre tellimusel, see esietendus 2010. aastal ning on mitme maineka teatriauhinna nominent ja laureaat.

Nina Raine on rääkinud, et „Hõimude“ idee tärkas üht dokumentaalfilmi vaadates. See kõneles last ootavast kurtide paarist, kes lootsid, et ka nende peatselt sündiv laps on kurt. Teda rabas äratundmine, et tegelikult tunnevad sellist järjepidevuse vajadust väga paljud inimesed: vanematele pakub rõõmu, kui neil õnnestub lastele edasi anda

oma väärtusi, tõekspidamisi, teatud keelt.

Perekond on hõim: oma sisepeingetega, kuid tihedalt kokku hoidev. Raine mõtles kirjutamise ajal palju ka oma perele, selle veidriku, reeglitele, siseringi naljadele ja karistustele. Kuidas siis oleks, kui tema jutukas kuuljate peres oleks keegi kurdina sündinud?

Autor õppis näidendi kirjutamise ajal natuke viipekeelt. See oli väsitav, kuid tekitas ka kadedust selle keele valdajate suhtes – märgid olid nii kaudid!

VIPEKEEL

Viipekeeled on kurtide omavahelises suhtlemises tekkinud ja arenenud iseseisvad keeled. Viipekeel on kurtide emakeel ja selle väga hästi omandamiseks ei piisa selle kasutamisest ainult kodus suhtlemises. Seda tuleb õppida süstemaatiliselt, nii nagu teisi keeli. Nõukogude ajal oli Eestis viipekeel õppetöös keelatud ja kurdid kasutasid seda vaid oma kogukonnas. Praegu on võimalik seda koolis õppida. Tartu Ülikooli Sotsiaal- ja haridusteaduskonnas saab alates 2006. aastast omandada rakenduskõrgharidusena Eesti viipekeele tõlgi eriala.

Kurtide kultuuris on oma viipekeelne luule, anekdootid, naljad, kogemusjutud, mõistatused ja mängud. Igal kurdil on oma viipemärk ehk nimeviibe – inimest iseloomustav või inimese nimega seotud viibe. Ka kuuljatele annavad kurdid neile omase viipemärgi. Kurdid väljendavad tugevasti emotsioone ja kasutavad miimikat, tulenevad viipekeele olemusest. Mõnikord mõistetakse neid seetõttu valesti, peetakse vihaseks või ebaviisakaks.

Kurdid vajavad suhtlusel silmkontakti ja võimalust inimest otse vaadata, näiteks kõneldes on inimesed ringis, et oleks kõiki näha.

Mõnikord arvatakse, et maailmas on ainult üks viipekeel, mis on kõikidele kurtidele arusaadav. See ei ole nii: eri riikide (või kurtide kogukondade) viipekeeled on eraldiseisvad keeled. Ja sõrmendamine ei ole sama mis viipelemine. Sõrmendid on käevormid, mis tähistavad ühte tähemärki, nende abil saab edasi anda nimetusi, mille viibet ei teata, või kui ei teata sõna täpset kirjapilti. Eesti viipekeele sõnastiku ja sõrmendid leiab huviline aadressil www.eki.ee/dict/vii-pekeel/.

Ene Paaver

Tiit Sukk, Tõnu Oja, Kaie Mikhelson, Piret Krumm, Pääru Oja

VIPEKEELNE TEATRITÕLGE

Kultuur ja kunst on ühed parimad võimalused ühendada omavahel erinevaid kogukondi, leida ühist mõistmist ja sallivust. Kuulmispuudega inimesed saavad viipekeele tõlke kaudu osa teatrietendustest ja kontsertidest.

Viipekeelse teatritõlke puhul on tegemist erilise tõlkevaldkonnaga, seda pikaajalise ettevalmistuse, tekstimahu ja väljendamisvormide, ilmekalt lavasituatsioonide ja tegelaste isikupära edasiandmise tõttu. Viipekeele tõlk tutvub põhjalikult näidendiga, uurib tausta ja hangib lisainfot, lahendab tõlkeprobleemid ja leiab sobilikud viiped. Teatritõlke keelekasutus ehk viibete kasutamine erineb kindlasti argiolukordade viipekeele tõlkest. Suuremat rõhku pööratakse harjutamisele ja viipelemise sujuvusele, eriti ka visuaalsele ilule ja kunstilisele lähenemisele. Viipekeele tõlgid harjutavad seni, kuni tunnevad end laval mugavalt ja suudavad

edasi anda lavastuse emotsioone, rõhuasetusi, pakkudes kurtidele loomingulist elamust.

Etenduste tõlkimiseks on olemas erinevad strateegiad. Need liigituvad üldjuhul selle järgi, kust kohast tõlk etendust tõlgib – lavalt, lava kõr-

Eesti Draamateater soovib pakkuda kurtide kogukonnale võimalust tulla „Hõimusi“ vaatama viipekeelse teatritõlkega.

valt, lava eest või saalist ehk vaataja kõrvalt. Kuulmispuudega inimese jaoks oleks kõige lihtsam jälgida varitõlget, kus viipekeele tõlk on etendusse integreeritud kui etenduse osa, kõndides laval näitlejate kõrval ja olles lähedal lavategevusele. Eestis on tavapärane, et tõlgid seisavad valgusvihus lava kõrval või ääres.

Eesti teatrites on vähe viipekeele tõlkega teatrietendusi, neid tehakse eritellimusel. Tavaliselt peavad kurdid enne teatrikülastust endale aegsasti tellima tõlgi viipekeele tõlkide ühenduse kaudu. Viipekeele tõlke saavad etendustele või kontsertidele tellida ka kultuuriasutused ise, see võimaldab

pöörata tähelepanu publikule, kes samuti soovib osa saada erinevatest kultuurisündmustest ja tänapäevastest võimalustest.

Eesti Draamateater soovib sel hooajal pakkuda viipekeelset tõlget just „Hõimude“ etendustele, et ka kuulmispuudega publik saaks nende jaoks olulisel teemal kõnelevast

lavastusest osa oma keeles. „Hõimud“ jutustab loo inimlikust kontaktist ja perekondlikust suhtlusest. Kuid räägib ka loo kurdist noormehest, kes leiab kurtide kogukonnas kuuluvustunde ja eneseväljendusoskuse, mida kodu ei pakkunud ja perekond ei ole kunagi mõistnud. Meie ühiskonnas leidub mitmeid põlvkondi kurte perekondi, nii kuuljate perre sündinud kurte kui ka haiguse tagajärjel kõrvakuulmise kaotanud inimesi. Kommunikatsioon pole nendes peredes tihti lihtne ja iseseestmõistetav, kuid tulla ke toime. Väärtustagem suhtlemiseks vajalikku keelt, mille kaudu saame kokku hoida.

Kristin Viljamaa
administraator
MTÜ Kultuur aitab hingata
kurtidele suunatud
kultuurisündmuste projektijuht

Kaie Mikhelson, Pääru Oja, Tõnu Oja

MIKA KERÄNEN

“KULDNE LURICH”

Lavastaja ja dramatiseerija **Ingomar Vihmar**, kunstnik **Illimar Vihmar**.
Esietus 2. novembril 2014 suures saalis.

Osades: Mari-Liis Lill, Hilje Murel, Ursula Ratasepp (Tallinna Linnateater), Päärü Oja, Robert Annus, Mari Lill, Kersti Kreismann, Ester Pajusoo, Tõnu Oja, Tiit Sukk, Viire Valdma, Martin Veinmann, Ingomar Vihmar, Markus Luik, Kleer Maibaum-Vihmar.

KOLMAS LASTEKRIMKA

„Kas vastab tõele, et teil on midagi detektiivbüroo taolist?“ Sellise kõne saab Supilinnas salaselts *Ramps* ühel ilusal päeval Eesti Spordimuuseumist, kus on toimunud müstiline vargus. Suure saladuskatte all valmistati muuseumis kuulsa jõumehe Georg Lurichi kullast kuju – ja see on nüüd kimmisest ruumist kadunud! Et salaseltslased on oma edukate uurimislugudega Tartu peal kõvasti kuulsust kogunud, kutsutaksegi appi Mari, Reilika, Sadu, Olav ja Anton.

Eesti Draamateatris on Ingomar Vihmar dramatiseerinud ja lavastanud Mika Keräneni raamatud „Varastatud oranž jalgratas“ (2010) ja „Vana roosa maja“ (2012), raamatusarjas on ilmunud veel „Peidetud hõbedane aardelaegas“ (2009. aasta Kultuurkapitali aastaauhind parimale lasteraamatule), „Salapärase lillenäppaja“ ning „Professor Must“.

Küsimustele vastab Mika Keränen:

Seni on Eesti Draamateatri lavale jõudnud sinu raamatute dramatiseringud, aga mis on „Kuldne Lurich“ – sellenimelist raamatut ju veel pole?

Veel mitte, aga raamat tuleb novembris. Mõtlesin lugu kirjutades juba ette, et ehk sellest saaks tore näidendi ja nii juhtuski, et raamatu käsikiri läks Ingomarile enne kui trükkimasinad soojaks aeti.

„Kuldse Lurichi“ tegevus toimub Supilinnas, Eesti Spordimuuseumis ja Tartu Ülikooli ajaloomuuseumis. Kuidas muuseumide rahvas sellesse suhtus, et nad pannakse raamatusse, pealegi veel krimkasse?

Spordimuuseumi suhtumine oli algusest peale positiivne. Olen väga tänulik meeldiva koostöö eest. Mõistagi Kuldse Lurichi tegevused on minu fantaasia vil. Aga tee Spordimuuseumisse... Spordihu-

vilisena külastasin muuseumi juba üle viieteistkümneme aasta tagasi, kui ta asus Riia tänaval, ja olen nüüdseks sõber päris mitme Spordimuuseumi töötajaga.

Oma raamatus „Minu Supilinn“ kirjutasid paari aasta eest, et pole täpselt teada saanud, miks see linnajagu just selle nime sai. Kas vahepeal oled jälle jõudnud?

Ega ei ole. Loodan, et kuskilt leidub veel mõni vanem inimene, kes kergitaks müsteeriumi loori.

Supilinnale võrdset paika Tallinnas küll pole, aga et sinust endast on vahepeal tallinlane saanud, siis ega äkki ei ole salaseltsi Maril plaanis Nõmmele või Kalamajja või Uude Maailma kolida?

Elan alaliselt veel Tartus, sest Tartu vaim ei lase kergelt

lahti. Aga kui ma koliksin näiteks Kalamajja, jääks Mari kindlasti truuks Tartule.

Rampsi kuulsus kasvab kindlasti tänu filmile „Supilinnas salaselts“, mis põhineb su raamatutel. Kui palju sa selle filmi tegemises osaled?

Ütlesin filmitiimile, et tehke üks korralik lastemärul ja astusin taha vasakule ehk võtteid ma ei seganud. Kes see suudab üldse filmi teha, kui kirjanik ripub kaamera küljes.

Igal aastal uus krimka – paras tempo! Millega praegu tegeled?

Kirjaniku töö ongi kirjutada. Novembris läheb trükki ka noortele ja täiskasvanutele kirjutatud jalka kokkuleppe-mängudest inspireeritud „Vä-ravajoonel“. Sellest järgmine raamat tuleb aga jälle lastele – ikka Supilinnas krimka.

Salaselts *Ramps* „Varastatud oranžis jalgrattas“...

...ja „Vanas roosas majas“

MIKA KERÄNEN

Mika Keränen sündis 24. novembril 1973 Helsingis. Ta käis koolis Põhja-Karjalas, õppis Soomes aiandustehnikum ja Eesti Maaülikoolis metsandust, 1999 lõpetas Tartu Ülikooli, erialaks eesti keel võõrkeelena. 2002–2006 juhtis ta Eesti Instituuti Soomes. Ta on töötanud tõlkijana, kultuuriürituste korraldajana, eesti ja soome keele õpetajana.

Mika Keränen on avaldanud luuletusi ja lasteraamatuid, eesti laste krimka sarjas on ilmunud „Varastatud oranž jalgratas“, „Peidetud hõbedane aardelaegas“, „Vana roosa maja“, „Salapärase lillenäppaja“ ja „Professor Must“. Nende tegevus toimub Supilinnas, millest ta on kirjutanud raamatu „Minu Supilinn“. 2014. aastal algasid Keräse lasteraamatutel põhineva filmi „Supilinnas salaselts“ võtted. 2014 ilmus Soomes Keräneni noorsooromaan „Maaliviivalla“ (WSOY).

Mika Keräneni raamatute ettevõtlikud nutikad lapsed ning turvalised soojad kodud on sageli ärgitanud küsima, kas ta kirjutab ehk omaenda lapsepõlvest. Vastuseks on aga, et ta ei ole ükski oma

raamatute tegelastest ja keegi pole isegi väga tema moodi. Küll aga oli tal hästi tore lapsepõlv, kus polnud millestki puudust. Ideid ja inspiratsiooni on ta saanud ka oma kahte tütart ja nende sõpru vaadates. Ja laste kasvatamisel usub ta kamandamise asemel igal juhul kiitusesse.

Mikale meeldivad Supilinnas taolised linnaosad, kus inimestel näib olevat rohkem aega, kus on vaikust ja loodust ja vaikselt toimetamise võimalust, kus ei valitse tarbimishullus ja meelelahutus-tööstus, kus tõelise elu mekk tuleb peale Eesti asjadest, nagu oma õunad, oma kartul, oma lemmiktaim salat oma linna turul.

2012. aastal rääkis Mika Keränen Eesti Naiste intervjuus lastekrimkadest: „Ma mõtlesin, et kui esimene raamat meeldib lastele, siis teen teise ka. Olin varem välja andnud ka luulekogu, mida müüsin 30 tükki. Tuli välja, et lastekirjanikuna on mul suurem publik. Ilma inspireeriva Supilinnas neid raamatuid poleks. Kogu tegevus toimub puumajade ja puukuuride estraadil. Tänu kohalikele elanikele on see linnaosa säi-

Foto: Evamaria Keränen

linud niisuguse armsa Lindgreni külanägu, nagu ta meil on. Neid raamatuid on tõlgitud ka. Soome ja Läti lastele võib tulla kunagi suure üllatusena, et selline vahvate majade ja naljakate tänavanimedega linnaosa on päris-päriselt olemas.“

AMANDUS ADAMSONI SKULPTUUR “CHAMPION”

Amandus Adamsoni (1855–1929) skulptuur „Champion“ on oluliseks tähtsuseks Eesti kultuuriloos, aga ka üheks enim lugusid tootnud eksponaadiks Eesti Spordimuuseumi kogus. 1903. aastal valminud taiese modelliks valis tippkunstnik oma aja tuntuima atleedi, raskejõustiklase Georg Lurichi (1876–1920). Ka „Maadleja“ nime all tuntud teosest valmis vähemalt 3 pronksist autorikoopiat, aga võib-olla oli neid rohkemgi. Täpselt on see teadmata. Kuigi Lurich inspireeris Adamsoni kui kunstnikku ka teiste teoste juures, ei jäänud nende suhted heaks. Väidetavalt valmistas kunstnik Lurichi tellimusele kaks pronksist koopiat, mida atleet hiljem välja ei ostnudki. Kunstinäitusel eksponeeriti „Championi“ esmakordselt 1904. aastal Venemaal. Samal aastal toimus USAs Saint-Louis'is maailmanäitus, kuhu erainitsiatiivil jõudsid ka Venemaa kunstnike teosed. Täna me teame, et seal kaugele läks kaduma neli Adamsoni teost, sh „Champion“.

Grand prix'sid ja medaleid jagati maailmanäitusel erinevates kunstiliikides ohtralt ning et näitus toimus samaaegselt suveolümpiamängudega, on Eestis levinud lugu „Championi“ võidust olümpiamängude kunstikonkursil.

Tegelikult algasid need alles 1912. aastal ja kuldmedaliga märgiti Adamsoni teos arvatavasti ära hoopis maailmanäitusel. Pärast II maailmasõda nägi eestlastest maadluse olümpia-võitja Johannes Kotkas ühte 1903. aasta signatuuriga „Championit“ rändauhinna ühe Leningradi (tänapäevane Peterburg) spordiametniku kabinetis. Kõhklemata vahetas ta selle kristallvaasi vastu ning tõi Eestisse. Siinsete spordijuhtide abiga jõudis kuju 1968. aastal spordimuuseumi. Venemaal oli siivsuse eesmärgil Lurichi kujule kruvi abil viigileheke niutele kinnitatud (leht ja kruvike on samuti spordimuuseumi kogus). Täna me ei tea, kas tegemist on sama tööga, mis käis Ameerikas või ootab üks „Champion“ hoopiski seal kuskil veel kojuõitu.

Kaarel Antons
Eesti Spordimuuseumi
peavarahoidja

MADIS KÕIV

“KESKMÄNGUSTRATEEGIA”

Lavastaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes.
Esietendus suures saalis 7. detsembril 2014.

Osades: Mait Malmsten, Indrek Sammul, Ain Lutsepp, Lembit Ulfsak, Laine Mägi, Kersti Heinloo, Harriet Toompere, Guido Kangur.

Madis Kõivu „Keskmängustrateegia“ (2000) kõneleb kahest andekast vennast. Nende suhete algasetus on avanguks hulgale erinevatele ajaloo ja elulugude partiidele Eesti 20. sajandi keskpaigas, kus inimestel ei olnud varuks kuigipalju õigeid käike. Peategelaste prototüüpideks on tippmaletaja Paul Keres ja füüsik, akadeemik Harald Keres.

Kaks venda, Mart ja Valdu istuvad Tartus Tähtveres hämarduvas toas ja räägivad oma elus tehtud ja veel otsustamist vajavatest käikudest. Noorem, Mart, on silmapaistev maletaja, kel seljaga hiilgavad võidud ja ees rängad nõukogude sõjaväelise spordisüsteemi aastad. Vanem vend Valdu on teadlane, füüsik, kosmoloog, äsja oma doktorioo kaitsnud. Aga tuleb uus võim, ja ta peab selle veelkord kaitsma, sest Saksa-aegne kraad uue võimu silmis ei kehti.

Partiid ja käigud kasvavad eluvalikute kujundiks. Male ja teadus, eraelu ja poliitika – kõik nad sisaldavad otsustavaid ja kõrvalisi partiisid, tiitlivõistlusi ja plitsutagumist kohvikulauas, salakäike ja valekäike ja vahele jäänud ja unustatud ja ette planeeritud

Paul Keres (7. I 1916 Narva – 5. VI 1975 Helsingi) õppis 1937–1941 Tartu ülikoolis matemaatikat. 1936. aastast oli ta Üliõpilasselts Liivika liige. Juba noorukina võitis ta tähtsaid turniire ja 1937 sai rahvusvaheliseks suurmeistriks. 1938 korraldas Hollandi raadiokompanii AVRO turniiri maailma kaheksale tugevemale ning nende hulka kuulus ka tollal 22-aastane Keres. Ta võitis turniiri ja palvis maailmameistri matši

Harald Keres (15. november 1912 Pärnu – 26. juuni 2010 Tartu) lõpetas 1936. a Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika osakonna *cum laude*. 1938 sai ta magistrikraadi matemaatika erialal ja 1942 filosoofiadoktorikraadi. Teistkordselt kaitses ta doktoriväitekirja 1947. a, talle omistati füüsika-matemaatikadoktori kraad. 1949 määrati Keres Tartu Ülikooli vastloodud teoreetilise füüsika kateedri juhatajaks. 1954. aastast oli ta teoreetilise füüsika profes-

Harald Keres
TÕE JA ILU SEOSEST

Lihtne teooria, mille raamid on mõttel suhteliselt kerge liikuda looduse nähtuste parema mõistmise suunas, tundub meile loomuliku ja ilusana. See, mis viib tõele lähemale, on ilus. Paljud silmapaistvad teadlased on märganud, et tõde ja ilu on omavahel seotud. Einstein hindas kõrgelt füüsikalise teooria „musikaalsust, inglise füüsik ja matemaatik Dirac peab valemite ilu teooria oluliseks omaduseks. Inglise ma-

ja meeleheitlikke käike. Tagasivõetamatuid käike. Kõivu näidenditele omaselt sulanduvad „Keskmängustrateegias“

Malepartiid ja -käigud kasvavad eluvalikute kujundiks.

mitu aja ja elu kihti. Vaikses Tähtvere toas istuvate vendade jutu taamal kõmiseb sõda, all kõõgis arutatakse piima rasvaprotsenti, mälu ja aja pööris keerutab nende ümber võrdväärselt nii olnud kui ka tulevat – ühist lapsepõlve Pärnus, 1944. aasta septembriöö, paadi ootamist Puise rannas, AVRO turniiri võitu 1938. aastal Hollandis ja sunniviisilist NSVL malesuurmeistriks saamist 1945. aastal, Salo Flohri koer tungib sobimatul hetkel tuppa ja malemaailma-

õiguse Aleksandr Alehhiniga (matši ei toimunud). Sellest ajast oli ta aastakümneid maailmameistri tiitli peamisi pretendente, kuid siiski seleni ei jõudnud, olles mitmel korral pretendentide turniiril teine. Maleajaloos ongi teda nimetatud igaveseks teiseks. 1939. aastal võitis Eesti võistkond, kuhu kuulus ka Keres, maleolümpial pronksmedalid. Ta oli NSV Liidu teeneline meistersportlane, kolmekordne NSV Liidu maletsem-

sor. 1947–1960 töötas ta ka Teaduste Akadeemias (1950–1956 tähetorni juhatajana) ja 1961 valiti ta akadeemikuks teoreetilise füüsika alal. Pärast 1960. a oli Harald Keres seotud Füüsika Instituudiga. Ta oli ka omanäoline esseist ja füüsika populariseerija, loodusteaduste arengu ja uurimisloo mõtestaja. Teadusajakirjanik Tiit Kändler kirjutab, et „Keres oskab olla poeetiline, ent mitte vahvalt – kui ta kirjutab teaduse ja ühiskonna suhetest, teaduse populariseerimisest, teadus-

temaatik ja filosoof B. Russell aga ütles: „Õigesti nähtuna ei väljenda matemaatika ainult tõtt, vaid ka ülimalt ilu.“

See on peen küsimuste kompleks, millele enam „asjalik“ teadusemees põlglikult üle öla vaatab. Tema hindab rohkesti tuntud Austria füüsiku Boltzmanni sõnu, mille järgi elegants on rätsepate ja kingseppade asi. Me oleme harjunud hindama teadust liiga ühekiilgult utilitaristlikult ainult rahamajanduse ja rubla seisukohalt, räägime vähe teaduse üldkultuurilisest tähtsusest

meister osutub olevat NKVD polkovnik. Laua ümber koguneb ruumi hämaratest nurkadest seltskond härrasmehi partiid vahtima, malekell lüüakse alla kord maailmameistrivõistlustel ja kord kohvikus välgutajate lauas.

Minevikku ei ole, sest see tuleb taas ja taas tagasi. Kuid mängida – elada, meenutada – tuleb, sest inimesel on vaigistamatu vajadus oma elu mõtestada. Ka neid aegu, mil – nagu Mart ütleb – „õigeid käike ei olnud“. Näidendi keskmes on malesuurmeistri ja akadeemikust vennad, aga nende fiktsionaalsete tegelaste taga on äratuntavalt kahe eesti kultuuri suurkujude, vendade Kereste saatused.

Ene Paaver

pion ning kuulus seitse korda NSV Liidu võistkonda, mis võitis maleolümpia. Ta tegi oma elu jooksul kaasa 198 ametlikul maleüritusel ja mängis seal 1934 partiid, millest võitis 952, viigistas 794 ja kaotas 188.

Kolleegid ja konkurendid meenutavad üksmeelselt teda erakordse mehena – aristokraatliku hoiakuga sädelev ja sütitav isiksus.

poliitikastki. Oma võluvates esseedes on ta kirjutanud rahvuskultuurist, humanitaarkultuurist ja haridusestki. „Üks mõtlemisviis, mis ei tohiks puududa ka kooliõpetusest, on kosmiline mõtlemine. See tähendab kõigepealt elava kujutluse loomist universumi ruumilisest ja ajalisest põhjusest, neist gigantsetest protsessidest, mis siin toimuvad. [...] Siin näeme ennast oma õiges suuruses.“ („Harald Keres aegumatu aktuaalsus“, Sirp 4.02.2010)

sest ega kõnele üldse teaduse esteetilisest väärtusest. Ometi on viimased vaieldamatult olemas. Kui õnnestub mõni pisimgi avastus, mis võimaldab näha looduse seesmist ehitust, tema arhitektuuri kas või ühe detaili võrra rikkamana, siis pakub see samalaadset rahuldust ja naudingut, nagu mõne üksikajaja märkamine gooti katedraali fassaadis.

Artiklist „Teadlane ja aeg“, 1969 (kogumikus „Ruum ja aeg“, Ilmamaa 2009)

Madis Kõivu

MADIS KÕIV 5. DETSEMBER 1923 – 24. SEPTEMBER 2014

TULIJA: Kogu see aeg olen ma mõtelnud, mis asi see oli, kui need aknad põlema läksid ja tänavavalgus, kas see valgus oli täiesti teistsugune kui praegune, või mis ... ma ei mõista seda seletada, aga just see ... siis õhtul, kui õhk tõmbus siniseks ja need kollased tuled (*näitab käega tulede poole*), just seesama aeg, kellaeg, mis kogu ajale, tollele enevanale andis tähenduse, justkui sääl sees oleks kõik olnud koos: meie olemine ise, ilma igasuguse põhjata, selle põhjatuse põhi, see värv, õhtu oma ja akende

oma ja mis üldse enam ei olnudki värv – meelte jaoks. Ei olnudki enam mingeid meeli, ega mälu, ega aru, ega mõistust, arusaamist ja teadmist, äratundmist ja tundmist lihtsalt. Kõik, lihtsalt, iseendast, *schlecht-nin*, nagu ütlevad sakslased, nagu OLI ise.

Isa läheb selle monoloogi ajal aegamööda rõdult tuppa, tuba on pime, ainult läbi ukse ja akna kumab kaugelt valgust. Jääb seisma akna ja ukse vahelisse pimedusse, nagu peidaks end sinna.

TULIJA: Ma ei mõista seda seletada ... ei, mitte nii, et ma-ei-mõista-praegu-seletada-mis-tookord-oli, ei, vaid just, mis tookord oli, too oli ise oma olisuses on äraseletamatu, just seda äraseletamatust ma nüüd tunnengi ära, aga see vihastab mind millegipärast, justkui kuuluks äraseletamatu ikkagi seletamisele, nagu mõni mõistatus ... mida tegelikult ei tohigi ju mõistatada, mõistatama hakatagi, mis siis veel rääkida mäletamisest ...

Madis Kõivu
„Tagasitulek isa juurde“

Kõiv pole matkitav, raskesti ette kujutatav oleks näiteks „kõivlik draamakoolkond“. Samuti ei ole Kõivu looming tõlgendatav teatava suurema ühiskondliku „ühisloo“ väljendusena (nagu seda on nt Kross või Tammisaare) – see on siiski spetsiifiliselt kõivulik „lugu“, mida siin jutustatakse. Liisaks on Kõivu puhul üsna keeruline tõmmata piiri tema ilukirjandusliku loomingu ning filosoofiliste es-

seede vahele, üks poleks ilma teiseta täielik. Ometi on tema „mastaap“ eesti kultuuris väga suur. Võrdlus Uku Masinguga on mõnes mõttes kohatu, sest tegu on kalduvustelt ja vaimulaadilt üsna erinevate tegelastega – kuid mu meelest on nad võrreldavad just ses suurejoonelises eneseküllasuses, ja selles, et kumbki pole kirjutaja, kelle tekste paljud lähemalt tunneksid, ometi on nad oma vaimse haarde poolest eesti kultuuris omaette

nähtused. Kuid tegelikult pole see „kultuuriline tähtsus“ ju nii oluline; oluline on, et sisselugemisvisaduse puhul on Kõivu tekstid terve omaette mõtlemise ja tundmise ülikool. Kõivu fenomen on jätkuvalt intellektuaalne intriig.

Aare Pily „Miks võiks lugeda Madis Kõivu“
(Eesti Ekspress, 29.02.2008)

MADIS KÕIVU NÄIDENDITE LAVASTUSED EESTI DRAAMATEATRIS

1991 13. jaanuar „Kokkusaamine“ suures saalis, lavastaja ja muusikaline kujundaja Priit Pedajas, kunstnik Mats Õun

1993 31. jaanuar „Tagasitulek isa juurde“ suures saalis, lavastaja ja muusika autor Priit Pedajas, kunstnik Mats Õun

1994 26. märts „Filosoofipäev“ väikeses saalis, lavastaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes

1997 2. veebruar „Peiarite õhtunäitus“ suures saalis, lavastaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes, muusikajuht Riina Roose

1998 1. veebruar „Stseene saja-aastasest sõjast“ suures saalis, lavastaja Mikk Mikiver, kunstnik Ervin Õunapuu, kostüümikunstnik Mare Raidma, helilooja Lepo Sumera

9. juuni „Kuradieliksiir“ vabalt Ernst T. Hoffmanni samanimelise teose järgi suure saali laval, lavastaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes, muusikajuht Riina Roose

1999 9. juuni „Kui me Moondsundi Vasseliga kreeka päkkleid kauplesime, siis ükski ei tahtnud osta“ suures saalis lavastaja ja muusikakujundaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes, valguskunstnik Airi Eras

14. detsember „Sundströmi Ida sajandi lõpp“ suures saalis, lavastaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes

2004 6. veebruar, lavastus novelli „Nägemus re-minoor sümfooniast“ põhjal suures saalis

19. märts „Finis nihili“ suures saalis lavastaja ja muusikaline kujundaja Priit Pedajas, kunstnik Pille Jänes

2008 5. oktoober „Lõputu kohvijoomine“ Heliose kinos, lavastaja ja muusikaline kujundaja Priit Pedajas, kunstnik Riina Degtjarenko

CARIN MANNHEIMER

“VIIMASEL MINUTIL”

Lavastaja **Aleksander Eelmaa** (Tallinna Linnateater), kunstnik **Krista Tool**, valguskunstnik **Priidu Adlas**, muusikaline kujundaja **Lauri-Dag Tüür**.
Rootsi keelest tõlkinud **Anu Saluäär-Kall**.
Esietendus Eesti Draamateatri väikses saalis 25. jaanuaril 2015.

Osades: Kaie Mikhelson, Maria Klenskaja, Ülle Kaljuste, Markus Luik, Raimo Pass, Harriet Toompere.

Näidendi peategelasteks on kolm daami 80. eluaasta ringis, kuid pole tegemist vanadekoduga, vaid kõrgema keskklassi daamidega, kes üritavad veel vastu pidada oma harjumuspärase elus. Nad on vanad, aga mitte väga tõbised, nad unustavad asju, aga ei põe Alzheimerit, neil on piisavalt raha, nad armastavad head veini juua ja bridži mängida. Nad saavad oma eluga hakkama, aga oht on, et mitte enam väga kaua. Midagi tuleb muuta, midagi ette võtta. Komöödia pealkiri tuleb Marianne viimasest repliigist bridžilauas: „Kas olete mõelnud, et meie vanuses võib inimene teha täpselt mida iganes... sest mitte kellelgi pole sellest sooja ega külma! Ja siin me nüüd lõpuks

istume. Keset heledat päeva. Pagan võtaks, tõesti viimasel minutil. Kolm pada!“

Lavastaja Aleksander Eelmaa näeb õhulises ja kerges näidendis ka sügavamaid hoovusi. Surmatants ehk ood elule, ütleb ta selle teksti kohta. Meie elutants viib läbi argipäevade rodu, mis kaovad meelest. Aga kui mõnikord vaadata tagasi elatud elule, siis näed, kui palju rõõmu selles siiski leidis. Ja see annab jõudu ja rahu lõpuni minna. Üldse tunnevad naised „elu juure“ paremini ära, arvab lavastaja. „Armastus muudab oma vorme, aga ta jääb. „Jääb surmatunnini,“ ütleb lavastaja.

Ene Paaver

CARIN MANNHEIMER

Carin Mannheimer (1934–2014) oli rootsi filmilavastaja, dramaturg ja kirjanik. 1969. a avaldas raamatu „Raport naistest“, millest on ilmunud mitu uustrükki. Mitme elulise TV-sarja autor. Dramatiseerinud TV-le klassikalisi kirjandusteoseid (Victoria Benedictssoni „Proua Marianne“ jm). Siiani on populaarne telesari „Rootsi südamed“ (neli hooaega aastail 1987–1998), mille tegevus toimub idüllilises Göteborgi eeslinnas. Näidendist „Rika barn leka bäst“ tegi autor 1997. a ka filmi. Viimastel aastatel osutus Rootsis eriti menukaks Mannheimeri näidend vanadekodu probleemidest „Viimane tants“

Carin Mannheimer

(„Sista dansen“, 2007). Teine samast sarjast komöödia „I sista minuten“ (Viimasel minutil) esietendus Göteborgis 9.12.2011 ja hooaegadel 2012/2013/2014 mängis seda menukalt Stockholmi Linnateater. Helsingi Linnateatris esietendus komöödia (pealkirjaga „Vielä ehtii“) 31.10.2013, ja 26.02.2014 esietendus see Helsingi Rootsi Teatris. Carin Mannheimeril jäi lõpetamata sarja kolmas näidend, mille pealkirjaks pidi saama „Till sist!“ („Lõpuks ometi!“).

MISKI INIMLIK EI OLE NEILE VÕÖRAS

Sain selle näidendi teksti kaasa Stockholmi teatriagentuurist „Colombina“ selle aasta algul. Koos soojade soovitustega Rootsi sõpradelt, kes olid näidendit laval näinud. Teades Carin Mannheimerit kui kogenud silmapaistvat dramaturgi, kes on aastakümneid kirjutanud Rootsi televisioonile populaarseid sarju ja dramatiseerinud rootsi kirjandusklassikat, äratas tekst huvi esimesest leheküljest peale. „Viimasel minutil“ oli 2011. aastal saanud ka Rootsi teatrikriitike auhinna.

Mannheimer tunneb elu, olusid ja inimesi ja teab, kuidas neid vaatajale omaseks ja äratuntavaks teha. Tegelasel hakkasid lugedes otsekohe elama ja tekitasid soovi neid eesti keeles kõnelema panna. Mannheimer käsitleb sooja empaatia ja huumoriga meie kõigi püüdu väärikalt vananeda, olgugi et Rootsi kõrgema keskklassi vanaemismõtteid ei ole igas mõttes võrreldavad Eesti pensionäride muredega.

Võib öelda, et tõlkisin Carin Mannheimeri näidendi liht-

salt oma lõbuks, teadmata, kas keegi seda kunagi Eestis lavastama hakkab. Seda suurem on rõõm, et Marianne, Annlouise ja Solveig jõuavad nüüd Aleksander Eelmaa lavastuses Eesti vaatajate ette Eesti parimate naisnäitlejate kehastuses. Tegemist pole siiski „Mamma mia!“ särtsaka poplauljate trioga, vaid intelligentsete elu näinud daamidega, kellele miski inimlik ei ole võõras. Ainult et kõik ei tule alati enam meelde. Ja jalg kipub komistama. Aga elu tahab ju elamist, ja nii hästi kui vähegi võimalik. Tuleb leida lahendusi, kuidas paratamatust talutavamaks muuta. On korvamatult kahju, et Carin Mannheimer, kelle töölaual jäi pooleli viimane näidend trilooogiast, mis räägib vananevast heaoluühiskonnast, lahkus elavate hulgast 11. juulil 2014, kuu aega enne oma 80. sünnipäeva, mida oli kavas pidulikult tähistada Göteborgi Linnateatris. Näidend pealkirjaga „Till sist!“ – „Lõpuks ometi!“ Nii et lõplahendus jääbki meil leidmata.

Anu Saluäär-Kall, näidendi tõlkija

TULEKUL

PIPSA LONKA

“LAULUD HALLI MERE ÄÄREST”

Lavastaja **Ingomar Vihmar**, kunstnik **Illimar Vihmar**, soome keelest tõlkinud **Maimu Berg**.
Planeeritud esietendus 15. veebruaril 2015 suures saalis.

Osades: Kersti Kreismann, Hilje Murel, Ivo Uukkivi, Martin Veinmann, Tõnu Oja, Kleer Maibaum-Vihmar, Mari Lill, Tiit Sukk, Viire Valdma jt.

IMELIK NAGU ELU, LOOMULIK NAGU ELU

Soome noorema põlve draamakirjaniku Pipsa Lonka näidend „Laulud halli mere äärest“ kõneleb lugejaga ilmekalt juba remarkide ja kirjelduste kaudu, mida on tekstis ohttrasti. Võtame näiteks tegelaste portreed: Aila – talisupleja, tervete arusaamadega naine, kelle lastel läheb kehvasti, rauk. Hilka – Taadi naine, seksikas vanamutt, mõnikord laps, lunaatik, rauk. Taat – Hilka abikaasa, patrioot, kolkaküla Picasso, rauk. Jumal – just sedasorti tugev mees, kellel on tihe habe ja hästiistuvad valged riided. Jeesus – kannatav nagu ristilöödud kohane. Jne. Ning viimaks – üheksa kassi, kraaksvu vares, haukuv soome püstkõrv, krooksvu konn ja kaks punast rebast. Värv- ja nüanssirikkad skitsid, mis annavad edasi ühe või tege-lase põhiolomuse, meeleseisundi ja peamise probleemi.

Lavastaja Ingomar Vihmar, kes seda lugu talvel lavale tooma hakkab, räägib näidendist suurte pauside ja sisemise süvenemisega. Ta ütleb, et harva naeratab õnn kohtuda sellise materjaliga, mis moodustab omaette kummalise maailma, sellesse teksti tuleb sisse minna kiirustamata, rahulikult ja just sellisena kujutab ta ette ka eesisevat prooviperioodi.

Lage maastik, hall meri. Oleme Läänemere kaldal. Kus täpsemalt, sellel ei ole suurt tähtsust. Selliseid kaugeid rannakülasid on piisavalt, mis neist ikka nimetada. Juba sõna küla viib mõtted eksiteele. Pigem on tegemist kruusatee ja mererannaga. Sama tee ja sama ranna äärde on visatud maju siia-sinna, sedavõrd üksteise lähedale, et kohta võiks hea tahtmise juures küllaks nimetada. Võiks öelda, et need inimesed elavad ühes ja samas külas. Aga vahemaa ühe maja juurest teise on parajalt pikk. Keegi ei saa vahetada oma aknast teise tagahoovi. See on kindel.

See on esimese vaatusesi-mese pildi tegevuspaiga kirjeldus autori suu läbi. Kuidas see tegelikult laval välja nä-

vast isegi sama suur, loomulik ja rikkumata, kui Martin Alguse näidendis „Kontakt“, teises 2011. aasta New Baltic Drama näidendivõistluse töös, mille Ingomar samuti Draamateatris lavale tõi. Martin oli ka see, kes Pipsa Lonka teksti Ingomari kätte tõi. Seesama meri, mis meie jaoks on Läänemeri, soomlastele Itämeri, seesama tunnetus. – Tunnetus, et oleme hiiglaslikes tarbimiskultuurikeskustes nimega „Önn“ ise kaotsi läinud, sest valikud, mis me seal teeme ei toeta meid, vaid pigem lahustavad lõputus saiapätside sortimendis. Tunnetus, et me ei räägi sellest, mis on oluline, me ei tegele päris sellega, milleks meie elu tegelikult on mõeldud. Inimese põhivajadus on ennast loominguliselt väljendada, mitte tingimata kunstiliselt, aga loominguliselt. Kui keskenduda vaid käegakatsutavate asjade saavutamisele, siis kaob eesmärk ja lõpuks tekib mõte, et mida me siin, st siin elus üldse teeme. Ja kui kaob usk, et võid ennast nii väljendada, et see sinu sisimat olemust väljendab, siis on jumalast vaid niipalju abi, et ta aitabki sul riulilt saiapätsi valida.

Ma ootan sellest tööst midagi uut enda jaoks, ütleb Ingomar.

Ingomar Vihmar

Sest see tekst on sama veider kui elu ise ja jumalik, kui elu ise, seetõttu ka raskesti sõnadega seletatav. Aga mis oleks, kui prooviks vähem mängida? Lihtsalt oleks, tunneks ja väljendaks.

Pipsa Lonka „Laulud halli mere äärest“ proovid algavad novembris.

Tanel Tomson

ESIMENE LUGEMINE

VEERA MARJAMAA

“MAJA”

Lavastajana juhendab Ain Lutsepp.
11. novembril 2014 Maalisaaalis.

Maja tähendab kodu. Oma kodu. Kuid kelle kodu, kui omanikke on majas rohkem kui elanikke? Ühe katuse alla peab mahtuma kolm sugupõlve, aga vanad on liiga noored, et ohje käest anda ja noored on liiga vanad, et ainult kostilised olla. Jaanilaupäeva pidusöögi meeleheitlikud ettevalmistused, mille käigus kolitakse, keldakse, õpetatakse õigesti muru niitma ja sugulastega suhtlema ning naabrist igal juhul parem olema, annavad kokku korraliku segapuntra, mille käigus muuhulgas ka pudel viskit ära juuakse. Kõige krooniks on vanava-naema organiseeritav suur suguvõsa kokkutulek, kuhu on kutsutud KÕIK. Tere tulemast koju, tere tulemast! Maja ukseid on pere jaoks alati avatud.

Veera Marjamaa on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Lavakunstikooli doktorant. Ta on lõpetanud Turu

ülikooli etnoloogiamagistri kraadiga, õppinud YLE kursesel stsenaaristikat ning töötanud Soomes kirjastuse ja kommunikatsiooni alal. Eestis lõpetas ta magistri-kraadiga Balti Filmi- ja Meediakooli stsenaaristika eriala. Tema kirjutatud „Kallis sõber, sind austan“ sai aastal 2010 Eesti parima lühimängufilmi auhinna. Veera Marjamaa esimene näidend lavalaudadel oli „Viru tango“, mis on lugu kahest Eesti mehest, kes otsustavad soomlasteks hakata. Komöödias käsitletakse põhjalikult vennasrahvaste arvamusi ja teadmisi teineteise kultuurist ja olemusest. Komöödia „Lambasööjad“ on Marjamaa dramatiseering Veikko Huovineni jutustusest, kus kaks meest korraldavad endale põhjamaisel lühikesel suvel meeldejääva puhkuse, mille abil talvetuisud ja ränk tööperiood üle elada. Veera Marjamaa kirjutab soome, eesti ja inglise keeles.

MATI UNDI NÄDAL

25.-30. novembril toimub Eesti Draamateatris Mati Undi nädal, mis on pühendatud Undi 70. sünniaastapäevale. Nädala jooksul saab näha Undi kolme kammerlikumat lavastust: tema viimast sõnalavastust „Surm ja tütarlaps“, kunagist Noorsooteatri lavastust „Helene, Marion ja Felix“ ning Rakvere teatri „Majahoidjat“. Lisaks saab kuulata näitlejate esituses esmakordselt üht Vaino Vahingu ja Undi teatriteksti. Etenduste eel on Maalisaaali galeriis võimalik vaadata näitust Undi Draamateatri lavastustest. Draamateatri kodulehelt saab kuulata näitlejate meenutusi lavastaja Undist. Mati Unt oli Draamateatri koosseisuline lavastaja aastatel 1992–2003, ühtekokku tegi ta Draamateatris 26 lavastust.

**HAROLD PINTER “MAJAHOIDJA”,
27. JA 28. NOVEMBRIL KL 19 VÄIKSES SAALIS**

Osades: Üllar Saaremäe, Toomas Suuman, Erni Kask.

„Majahoidja“ oli Mati Undi esimene lavastus Rakvere Teatris ja on siiani erilise tähendusega kogu teatrile. Rakvere Teatri dramaturg Anne-Ly Sova kirjutab nii: „Majahoidja“ on üks armastatuim Rakvere Teatri lavastus läbi aegade. Armastatud nii esitajate, kolleegide kui publiku seas. See on lavastus, mida meie maja on hoidnud ja mis on hoidnud meie maja – 13 aasta jooksul on teda väikeste pausidega ja mitte päris igakuiselt mängitud üle kaheksakümne korra ning repertuaarist maha kanda ei taha ega raatsi me teda veel mitte. Sest ta on oma east ning mängukoha, ühe näitleja ja dekoratsioonide vahetusest

Esiatendus Rakvere Teatris 8. juunil 2001. Lavastaja ja kujundaja Mati Unt.

**ESIMENE LUGEMINE: “EMALE”,
30. NOVEMBRIL KL 17 MAALISAALIS**

Esitavad: Harriet Toompere, Mait Malmsten ja Jan Uuspõld.

Vend: Ka mul on, mida emale rääkida.

Mati Undil oli plaanis teha „Emale“ telelavastusena. Osatäitjateks kutsus ta Harriet Toompere, Mait Malmsteni ja Jan Uuspõllu, kuid mõte jäi paraku katki. Nüüd on esmakordselt võimalik kuulata seda Undi töödeldud Vaino Vahingu teksti algselt planeeritud koosseisu esituses.

Mati Unt proovis

„Surm ja tütarlaps“

„Majahoidja“

„Helene, Marion, Felix“

**ARIEL DORFMAN “SURM JA TÛTARLAPS”,
25. JA 29. NOVEMBRIL KL 19 VÄIKSES SAALIS**

Osades: Harriet Toompere, Mait Malmsten, Guido Kangur.

2011. aastal mängiti „Surma ja tütarlast“ Londoni Harold Pinteri teatris. Sel puhul kirjutas Ariel Dorfman oma näidendi kohta: „See juhtus eile, aga see võiks juhtuda ka täna.“ Dorfman kirjutas „Surma ja tütarlast“ – mõeldes oma kodumaale Tšiilile, mis 1990. aastate alguses pidi toime tulema kindral Pinochet sõjaväelise režiimi pärandiga. Inimesi painasid siis küsimused minevikutraumadega toimetulemisest, „kuidas elada

kõrvuti oma vaenlastega, kuidas võimu kuritarvitajate üle kohut mõista, ilma et kaoks võimalus leida edasiliikumiseks nii vajalikku lepitust.“* 2011. aastal lisas „Surmale ja tütarlapsel“ oma värvingu araabia kevade sündmused, mis tõstatasid need samad küsimused Egiptuses, Tuneesias, Süürias, Liibüas ja mujal. 2014. aastal... 2014. aastal ei teagi enam, kas kunagi üldse need küsimused päevakorrast maha lähevadki.

See on muidugi aga asja üks külg. Päevakajalisus ja poliitilised paralleelid. Ennekoike kasvab „Surm ja tütarlaps“ välja väga isiklikust tragöödiast – naine kohtub mehega, kes on talle kohutaval kombel haiget teinud – ja otsib vastuseid just kõige põhilisemal, inimeseks olemise tasandil.

* Ariel Dorfman „Death and the Maiden's haunting relevance“, Guardian, 14. oktoober 2011

Esiatendus 8. aprillil 2005 Eesti Draamateatri väikses saalis. Lavastaja ja kunstnik Mati Unt, kostüümikunstnik Jaanus Vahtra, tõlkija Gunnar Kilgas.

FRIEDEBERT TUGLAS, MATI UNT “HELENE, MARION JA FELIX”, 30. NOVEMBRIL KL 19 MAALISAALIS

Osades: Piret Kalda, Maria Avdjushko, Guido Kangur.

„Felix Ormusson“! Alles see ilmus, eks ole, aga näe – järgmisel aastal saab ilmunisest sada aastat täis. Ormussoni-romaan, mille suuresti „Helene, Marion ja Felix“ põhineb, oli esimesi suvitusromaanide eesti kirjanduses. Tuglase sõnusti oli see rohkem „nali iseenese ja oma ajajärgu arvel, paroodia, pamflett /---/ Tema sündmused ja tegelased pole küllalt tõenäolised, on

liiaks siluutilised. Kuid nad võimaldasid väljendada mõningaid paradokse, mis mul oli öelda ajajärgust. Ja rohkem ma ei tahtnudki.“

Undi lavastust „Helene, Marion ja Felix“ on trupp elus hoidnud juba pikka aega, seda on viimastelgi aastatel tihti mängitud vabaõhuetendusena. 2008. aastal toimunud Undi mälestusfestivalil

nähtud etenduse kohta on Luule Epner kirjutanud: „Lavastuse teemad on armastus, kunst, loodus; see pakub hõrku mängu, peent stiili, kaunist keelt. Siin tahetakse lennata kaugele karmist tege- likkusest, kaasaeg arvatakse kannatavat liigtõsiste meeleolude all /---/. Mis oleks sobivaim aeg selliseks piknikuks kui novembrilõpp, mil tundub võimatu, et üldse kunagi on olnud heledamaid aegu?

Esiatendus Eesti Noorsooteatris 27. oktoobril 1990. Lavastaja ja muusikaline kujundaja Mati Unt, kostüümikunstnik Pille Jänes.

LINK

VARESELE VALU, HARAKALE HAIGUS...

18. OKTOOBRIKL KELL 19 MAALISAALIS

Selle hooaja esimese Lingi keskmes on Eesti Draamateatri ja Tallinna Linnateatri koostöös sündinud lavastused „Varesele valu...“ ja „Harakale haigus...“. Lavastused põhinevad intervjuudel inimestega, kes on põdenud depressiooni ja leidnud viise, kuidas sellest välja tulla.

Lavastuses kõnelesid inimesed anonüümselt, sest Eesti on ju nii väike. Nüüd oleme leidnud inimesed, kes on valmis kõnelema oma näo ja nime alt. Lingil jagavad oma lugu MTÜ Kodaniku Hääle üks eestvedajatest Brit Kerbo, meigikunstnik Katrin Sangla ja poliitik Igor Gräzin. Vestlust juhivad lavastuste autorid ja lavastajad

Mari-Liis Lill ning Paavo Piik. Ühtlasi esitletakse „Varesele valu, harakale haigus...“ näidendiraamatut, mida on võimalik ka kohapeal osta. Lisaks lavastuses kõlavatele lugudele on raamatus veel viis lavastusest välja jäänud lugu, mis avavad teemat uute nurkade alt. Neid lugusid aitavad Lingil ellu äratada näitlejad Katariina Ratasepp (VAT Teater) ja Jim Ashilevi (Von Krahli Teater).

Kuulama-küsima on oodatud nii need, kes on lavastusi näinud kui ka need, kes neid veel näinud ei ole!

Pilet Lingile maksab 1 euro.

Robert Annus lavastuses „Varesele valu...“

RAAMAT

Peatselt on ilmumas ka Eesti Draamateatri Näidendiraamatu sarja 22. raamat „Varesele valu, harakale haigus...“. Näidendiraamatud on müügil raamatukauplustes üle Eesti, neid on võimalik osta ka teatri kassast ning kavu müüvalt piletoorilt etenduse eel ja vaheajal.

Eesti NÄIDENDI kuu: (2014)

www.teater.ee

Oktoober on Eesti Teatri Agentuurile mitmes mõttes oluline. Tähistame tänavu oma 20. juubelit ja oktoobrikuus ootab meid ees kolimine uude Vaba Lava keskusesse Telliskivi Loomelinnakus, kus endiselt on kõigile avatud meie näidendikogu. Hetkel on hea meenutada, et oma ruumirännakuid alustasime kunagi Eesti Draamateatri katuse alt, kus jõuab lavale väga suur osa eesti näitekirjandusest.

Seda kõike taustaks seades tekkis mõte kuulutada oktoober Eesti näidendi kuus ning kutsuda kuupikkuses sündmusahelas osalema nii teatriasutusi kui ka inimesi,

kes näidendiloominguga kokku puutuvad. Näidendikuu ajakava koosnebki avalikest üritustest, mis puudutavad näitekirjandust ning selle sünni- ja arengulugu. Meie soov on hetkeks välja valgustada joon, mis läbib Eesti teatrit näitekirjanduse kujul ning haarata sellesse mõttevõrku kogu Eesti.

Toon välja vaid mõned näited kirevast kavast: Eesti Draamateater kutsub kõiki 18. oktoobril Link-sarja arutlusõhtule lavastuste „Varesele valu...“ ja „Harakale haigus...“ teemal.

Tartus toimub 7. oktoobril esimene proov ning enne Va-

nemuise teatri novembrikuist esietendust jõuab huviliseni Andra Teede näidend „Estoplast“, mis sai preemia Eesti Teatri Agentuuri 2013. aasta näidendivõistlusel. Olgu öeldud, et Vanemuise lavastuse jaoks (lav Sander Pukk) valmib kunagise lambitehase töötajate intervjuudel põhinevast tekstist täiesti uus variant. Avatud proovi eel saab osaleda Teatriteaduse Üliõpilaste Looži vestlussarja „Teatrimosaik“ kolmanda hooaja avaüritusel, kus vestlevad dramaturgid Ene Paaver ja Mihkel Seeder.

Tallinna Linnateater korraldab 25. oktoobril 2014 Teatrisõprade klubis avaliku kettinäidendi kirjutamise päeva, mis kulmineerub teksti ettelugemisega. Ettelugemist lavastavad Paavo Piik ja Diana Leesalu. Viiest planeeritud osalejast on oma nõusoleku andnud juba Andrus Kivirähk, Urmas Lennuk ja Kadri Noormets. Kettkirju-

tamise tulemusel sünnib üks, kuid viit erinevat stiili hõlmav näidend, mille sünniprotsessi on võimalik kõrvalt jälgida.

Juubelikuu suursündmus agentuuri enda jaoks on aga reedel, 24. oktoobril Vaba Lava suures saalis toimuv seminaripäev „teater | 20...“. Meie avatud mõtete sarja neljateistkümnnes kokkusaamine võtab juubelist inspireerituna aluseks viimased 20 aastat eesti teatris ning püüab läbi mineviku mõtestamise kiigata ka tulevikku. Esinevad Ott Karulin, Monika Larini, Anneli Saro, Hillar Sein, Anvar Samost, Priit Võigemast ja Kinoteater. Esitleme ka uut artiklikogumikku, mis vaatleb viimase 20 aasta eesti näitekirjandust. Seminarile on vaba sissepääs kõigile huvilistele, keda väga ootame. Rohkem infot www.teater.ee

Heidi Aadma
Eesti Teatri Agentuuri
dramaturg

KÜLALISED

GEORGES FEYDEAU

“ON PURGE (BÉBÉ)!” EHK “POTILAADALE!”

Lavastaja **Pauline Raineri**.
Esietendus 2011. aasta juunis Cours Florent'is.

Osades: Teddy Atlani, Thomas Jeanson, Alexandre Lhomme, Pauline Raineri, Marine Reiland, Louve Reiniche-Larroche, Makita Samba.

TANTS ÜMBER ÖÖPOTTIDE

27. oktoobril kl 19 annab Eesti Draamateatri väikeses saalis oma ainsa Eesti-etenduse prantsuse näitetrupp Les Âmes Visibles, kes mängib Georges Feydeau' surematut farsssi „On purge bébé“. Mati Unt, kes selle näidendi 2002. aastal siinsamas Draamateatris – tõsi küll suure saalis – lavastas, määratles oma lavaversiooni kui „karmid naljad kahes jaos“ ning andis sellele pealkirja „Potilaadale!“.

Prantslased, kes oma etendusega avavad prantsuse kultuuri päevad Eestis, räägivad lavaloo lahti nii: „See on lugu paarist, kelle suhe enam ei toimi. Või lapskuningast, kes ei taha iseseisvuda ja ajab sellega oma ema hüsteeriasse. Või siis langenud abikaasast. Või kadunud külalisest. Ei, see on lugu teenjanna Rose'ist, kes otsustab lahkuda, et näha oma maailma uuest vaatevinklist.“

Feydeau 1910. aastast pärit kuulsa vodevilli on psühhoanalüütiliselt ja komöödiavõtmes uuesti läbi töötanud teatrikunstnik Pauline Raineri. Ta on selle lavale toonud lõbusate ja andekate noorte näitlejate trupiga Les Âmes Visibles, kes kohtusid kuulsas Cours Florent'i näitekoolis õppides.

„Suurim komöödiakirjanik peale Moliere'i“, „vodevilli kuningas“, „oma žanri Bach“ – need on vaid mõned epiteedid, millega ülistatakse Georges Feydeau'd. Tõesti, farsikirjanikuna on Feydeau klassik, kelle näidendid on

värsked ja paljumängitud ka tänapäeval. Prantsuse Näitekirjanike Liidu andmetel mängitakse Feydeau' farsse aastaringelt pea seitsmekümnes teatris üle maailma.

Mati Unt: „Tegemist on farsis kuldsete algusaegadega, kus poldud veel amerikanistlikult lahti öeldud žanri ürgsetest, vulgaarsetest juurtest. Selle teatriharu üheks produktiivsemaks ja menukamaks autoriks, klassikuks on Georges Feydeau.“

Georges Feydeau sündis 8. detsembril 1862. aastal Pariisis kirjanik Ernest Feydeau' ja poolatar Lodzia Zelewska pojana. Enne kui noorest ja kau-

nist Lodziast sai 1861. aastal 45-aastase leskmehe Ernest Feydeau' laulatatud naine, oli ta olnud tema armuke ning väidetavalt oli veetleval poolataril samaaegselt ar-

musuhe ka Napoleon III-nda poolvenna Morny hertsogiga ning võimalik, et isegi keisri endaga. Suhet Morni'ga Lodzia ei eitanud, kuid vihjetele, et Georges'i pärisisa on Napoleon III vastas ta: „Vaadake ometi mu Georges'i! Kuidas saaks nii terase poisi isaks olla nii juhm keiser!“

Georges alustas näidendite kirjutamist juba kuueaastaselt pärast oma esimest teatriskäiku. Tema isa käskis guvernan dil sel päeval tunnid ära

jätta ja poja iseseisvat tööd mitte segada. Kirjanik ise on hiljem öelnud, et just laiskus tõi ta teatri juurde.

1881. aastal kirjutas Feydeau esimese ühevaatuselise näidendi „Läbi akna“ (Par la fenetre) ja kahekümnne ühe aastase tõlke professionaalsele lavale tema komöödia „Armastus ja klaver“ (Amour et Piano), mis esietendus Pariisi Athénée teatris. Suurema edu nii publiku kui kriitikute hulgas pälvis Feydeau' 1887. aastal kirjutatud näidend „Naisterätsep“ (Tailleur pour dames), kuid tema karjääri kõrgaeg algas 1892. aastal peale kaheaastast kirjutamispausi, mille vältel Feydeau tutvus põhjalikult teiste farsikirjanike loominguga. Tema uusi nn „suuri“ näidendeid saatsid kriitikute ülistused ja naerust vappuvad publikuhulgad. Feydeau' farsse tõlgiti mitmetesse keeltesse ja neid mängiti välismaal sama sageli kui kodumaal.

Feydeau' abielu osutus õnnetuks ja 1909. aastal lahkus ta ühe tavalisest ägedama tüli järel jäädavalt kodust. Kirjaniku uue loomeetapi ühevaatuselised näidendid hakkasid käsitlema õnnetur abielu, kus mees on valesti mõistetud ja petetud laimatu osapool ning naine oma pikatoimelist meest piinav tulehargist kiisupunn. Proua Feydeau leidis tegelaskujude sõnasõdadele nii palju kodustest nägelustest tuttavat, et nõudis endale advokaadi vahendusel osa abikaasa autoritasudest. Ilmselt õigustatult, sest nende poeg Jacques on tõdenud: „Mina olen Toto – „Potilaadale!“ kangelane – ja meie kodune olukord oli enam-vähem samasugune kui selles näidendis.“

Les Âmes Visibles'i võõrustendus Tallinnas saab teoks Pratsusmaa Suursaatkonnas Eestis, Prantsuse Instituudi Eestis ja Eesti Draamateatri koostöös.

Autor

KOOL

NOORELE PUBLIKULE JA ÕPETAJATELE

Õpilastega Draamateatrisse tulekut planeerides tasub ühendust võtta teatri kirjandustoaga, leidmaks võimalusi lisategevusteks.

TÖÖTOAD

Pakume kahte töötuba – „Sissejuhatus etenduse analüüsi“ ning „Etenduse arutelu“. Töötubade täpsem ülesehitus sõltub vaadeldavast lavastusest ning õpilaste ajalistest võimalustest. Võimalusel toimime töötube just konkreetselt gruppi silmas pidades.

Eelmisel hooajal läksid hästi käima etenduse arutelud. Etenduse arutelu võiks korraldada mõnel etendusejärgsel koolipäeval. Näiteks noorte seas populaarne Ingomar Vihmari lavastus „Orvud“ annab hea võimaluse keskenduda tegelaste analüüsile. Pea pooleteisunnise arutelu käigus jagunevad õpilased tegelaste järgi gruppidesse ning analüüsivad tegelaste motive ja pöördelisi sündmusi. Kuulates kõikide gruppide esitlusi jõuame lõpuks selleni, mis on nende jaoks lavastuse sõnum. Teiste lavastuste puhul võtame vaatluse alla aga laiemad teemad. Näiteks Merle Karusoo lavastus „Kollaborandid“ haakub nii Bulgakovi-käsitlemisega kirjandusetsunnis kui stalinistliku Venemaa teemaga ajalootunnis. „Kollaborantide“ etenduse arutelus liigumegi mööda suuremaid teemasid nagu „Ajastu“, „Kollaboratsioon“ ja „Kurjuse nagu“.

„Sissejuhatus etenduse analüüsi“ on etenduse-eelse

lühike sissevaade etenduse analüüsi põhitõdedesse ning algava etenduse tausta tutvustus.

LAVASTUSTE VIHIKUD

Teatri kodulehel saab jätkuvalt lugeda või printimiseks alla laadida lavastuste vihikuid. Vihikutest leiab lisainformatsiooni valitud lavastuste tagamaade ja teemade kohta, kokkuvõtte ja tegelaste lühitutvustused ning aruteluküsimused. Hetkel on üleval „Orbude“ ja „Kollaborantide“ vihikud, hooaja jooksul on plaanis lisada teisi.

ARVUSTUSTE VÕISTLUS

Sel hooajal ootame samuti õpilaste arvustusi mängukavas oleva(te)le Draamateatri lavastus(te)le. Vabas vormis arvustusi võib teatrisse saata jooksvalt kuni teatripäevani 27. märtsil. Arvustused palume saata aadressile kairi.kruus@draamateater.ee (lisada nimi, vanus, kool ja klass). Teatri trupi liikmetest ja kirjandustoa töötajatest koosnev žürii hindab lavastuse eri aspektide märkamis- ja analüüsioskust ja isikupärast ning loomingulist lähenemist. Parimaid premeeritakse vääriliselt!

Lisainformatsiooni leiab teatri kodulehelt või võttes ühendust teatri toimetajaga aadressil kairi.kruus@draamateater.ee.

Kairi Kruus

Foto: Kadri Hallik

Näitlejad Indrek Sammul ja Mari-Liis Lill esitavad katkendeid arvustustest võistluse lõpuüritusel Maalisalalis

EVE-MARE MAIDE 75 – 10. OKTOOBER

EVE, KES KAUNISTAB TEATRIT

Uskumatu! See plika, kes kergejalgelt treppidest üles-alla kepsleb, publikut juhatab, kontramarke rebib, kavu müüb, lillekimpe lavale tassib, ja...

See oli 2005. aastal, kui mul õnnestus ta teatrisse tagasi kutsuda. Tagasi, sest eks Eve ole selle majaga seotud lausa lapsepõlvest peale. Nimelt – tema isa Valentin Ross oli teatri „asjaajaja“, nagu Jüri Järvet oma mälestustes on määratlenud. Nii võisid Eve ja õde Kaisa plikatirtsudena siin lavatagustes ja teatri köögipoole ringi seigelda ning sellest õhustikust teatri-ripsiku alla neelata... Nii leiamegi Eve 1961.–1965. aastal Teatriühingu Õppestuudiost Ilmar Tammuri, Ants Lauteri, Ben Drui käe all koos Felix Kargi, Helgi Sallo, Anne Margiste jt näitekunsti õppimas.

Peale 40 aastat pausi jõudis Eve 2005. aastal niisiis tagasi „emalaevale“, nagu Tammur on Draamateatrit nimetanud. Ja kirsiks tema juubelitordil on seik, et möödunud hooajal astus ta taas lavale – ja mitte enam lilleneiuena, vaid ühena viiest Ita Everi külalisest lavastuses „Teed juuakse kell viis“ ja sel suvel kaunistas ta isiklikes rahavriietes lavastuses „Laul, mis jääb“ oktoobrirevolutsiooni rongkäiku meie suurel laval.

Palju õnne, Eve!

Kaasteeliste nimel Ester Purje

Foto: Kadri Hallik

Eve-Mare Maide

MARIA KLENSKAJA – 40 AASTAT DRAAMATEATRIS

Alles see oli, kui Maria mängis teatrikooli diplomilavastust „Suveöö unenägu“. See oli 1974. Ja mis kõik sinna vahele mahtunud on ... Seda võib tema käest küsida – tal on vapustav mälu. Milliseid pisiasju, detaile ta on mees pidanud – vahel on tunne, et ta mäletab absoluutselt kõike! See on midagi imetlusväärset.

Minul nii hea mälu ei ole, kuid üks ja teine hetk tuleb ikka meelde. Vampilovi „Möödunud suvel Tšulimskis“ (aastapremia), mäletan Kaplinski „Neljakuningapäeva“, mäletan Opheliat, mäletan Ramildat... Ja siiani on mees, kuidas mulle mõjus tema hääl, milles oli (ja on siiani) mingi helge helin.

Heale ja hoolitsevale kolleegile jõudu soovides

Priit Pedajas

Oleme Maria Klenskajaga ühes näitlejate garderoobis olnud palju-palju aastaid. „Psühhoanalüüsi“ tema kohta võisk teha järgmise: Oskab teha head nägu ka siis, kui endal on väga rasked ajad. Teiste murede ärakuulamine. Alati on oodata abikäe pakkumist. Mõttetud eelarvamused, ka kaaslaste osas. Meeldib mõnusalts aega veeta, juua värvilisi kokteile, reisida, lugeda.

Kodust kaasa saanud tohutu enesuse, ema ja isa on toetanud ta püüdlusi, uskunud temasse.

Meeldiv on temas ulakam pool: armastab rääkida anekdoote (ja seda teeb ta meisterlikult). Tal on väga hea huumorisoon.

Need oleksid väikesed tähelepanekud, mis tekkinud aastaid teineteise kõrval istudes. Et Maria on väga hea näitleja ja et ta oivaliselt süüa teeb, seda me kõik teame nii-kui-nii.

Ita

Foto: Gunnar Vaidla

Valentina – Aleksandr Vampilovi „Möödunud suvel Tšulimskis“ 1974. a.

UUDISEID TRUPIST

Suvi ja sügis toovad sagedasti endaga kaasa muudatusi teatrite näitetruppide koosseisus – kes kolib teise linna ning vahetab seetõttu teatrit, kes valib koosseisulise trupiliikme positsiooni asemel vabakutselise leiva, kes vahetab sootuks ametit. Nii on ka Draamateatri trupist 75. hooaja alguseks lahkunud Märt Avandi, Maria Avdjushko ja Roland Laos, kes kõik jätkavad oma

rollide mängimist repertuaaris olevates lavastustes. Trupiga liitus näitleja Markus Luik. Markus lõpetas 2006. aastal EMTA lavakunstikooli XXII lennu, mille juhendajaks oli Priit Pedajas. Kuni tänavu kevadeni oli ta Vanemuise trupis. Esimese tööna Draamateatris teeb Markus Luik kaasa uues lastelavastuses „Kuldne Lurich“, mis esietendub 2. novembril suures saalis.

Foto: Kadri Hallik

Markus Luik

TEATRI LUGU

MAALIDETA MAALISAAL

Tammsaare pargi poolses küljes on Draamateatri katuseviilu all maast laeni ulatuv aken. Selle taga on 104 aastat asunud maalisaal – algul dekoratsioonitöökoda ja praegu 70-kohaline teatrisaal.

Eesti Draamateatri kauaaegne lavastusala juhataja Ain Jürisson: „Maalisaal on kõigi lavastuse tehnilist poolt ette valmistavate meistrite toodangu lõpp-punkt, kus nende tehtu saab oma lõppkuju värvide, katete, vidinate ja kõikvõimalike disaininippide abil. See on püha tuba. Siit lähevad oma lõpliku näo saanud dekoratsioonid, mööbel ja muu atribuutika juba otse lavale – lavameeste, lavastaja, kunstniku ja näitleja valdusse. Kõik on saanud just selle väljanägemise, mis hakkab igal õhtul olema teatrikülastaja silme all. [...] Ja kui mõni juhitud kogemata nimetama paika maalrisaali, on sinne rahvas solvunud – siin ei tööta mitte maalrid, vaid maalijad, kunstnikud-teostajad.“ („Draamateatri raamat“)

1910. aastal avatud Saksa teater oli oma aja kohta moodne ehitis. Näitemänguseltsidest välja kasvanud ja äsja professionaalseks saanud eesti teatris

polnud seda luksust seni kuigi-võrd olnud, et igale lavastusele luua oma dekoratsioonid – üht ja sama maalitud tagaseina (metsalagendik, salong, linnaväljak jm) kasutati paljudes lavastustes. Noorte Peterburi arhitektide Vassiljevi ja Bubõri projekteeritud Saksa teatris aga sai avaras maalisaalis viimistleda keerulisi dekoratsioone ja need spetsiaalse põrandaluugi kaudu otse lavale langetada. Multikultuurses Tallinnas mõjutas uus arusaam lavakujundusest ja selle teostuse tehniline tase ka eesti teatritegijaid ja publikut.

Teater kasvas, samuti vajadused ja võimalused. 2003. a suurenoveerimise ajal viidi Draamateatri töökojad uutesse avaratesse ruumidesse Suur-Sõjamäel ja ilusast katusealusest ruumist sai uus teatrisaal ja prooviruum. Ajalugu säilib nimes: Maalisaal.

Vastse teatrisaali avamise au oli näitleja Tõnu Ojal 8. oktoobril 2004 Andrus Kivirähki monolavastusega „Aabitsa kukk“. 10-aastane Maalisaal on ses vanas majas ikkagi veel poisike, „Aabitsa kukest“ on aga selle ajaga ja 300 mängukorraga saanud eesti teatri tähelepanuväärne tähtlavastus.

Maalisaal enne remonti 2002

Maalisaal peale remonti 2004

Maalisaali koridor remondi ajal 2003

Maalisaali koridor 2014